

გზავნილი კლიმატის ცვლილების საპასუხოდ:

კარგი პრაქტიკები ადრესატი მუნიციპალიტეტებისთვის

მომზადებულია გაერთს განვითარების პროგრამის (UNDP) ინიციატივის Climate Promise ფარგლებში, როგორც ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის (NDC) მსარდაჭერის პროგრამის ნაწილი, NDC თანამშრომლობის ხელშეწყობით, გერმანიის, იაპონიის, ევროკავშირის, გართიანებული სამეფოს, შვედეთის, ესპანეთის, ბელგიის, ისლანდიის, იტალიის და პორტუგალიის მთავრობების, და გაერთს განვითარების პროგრამის (UNDP) ძირითადი დონორების გულებრივი დაფინანსებით.

მომზადებულია კვლევითი პროექტის "კლიმატის ცვლილების საპასუხოდ:
კვლევაზე დაფუძნებული პრაქტიკა ადგილობრივი ხელისუფლების
საქმიანობისთვის" ფარგლებში

მოამზადა:

სითო ინსტიტუტი საქართველო (CIG)

მისამართი

პეტიონის ქუჩა 31

0160 თბილისი, საქართველო

info@cig.ge

ავტორები:

გვანცა სალუქვაძე

ნათია კეკენაძე

თემურ გუგუშვილი

კონტრიბუტორები:

მალხაზ მერაბიშვილი

ლელა მდინარაძე

ელენე დარჯანია

დიზაინი:

ანდრო ქორთუა

01

ადგილობრივი ინსტიტუტების თანამშრომლობა

დედოფლისწყაროს შემთხვევა გვიზიარებს დივერსიფიცირებული აქტორების ჩართულობით და როგორც ადამიანური, ასევე ფინანსური რესურსების გაერთიანებით, კლიმატგონივრული გადაწყვეტილებების მიღების გამოცდილებას.

“...ძალიან დაგვეხმარა ლაგის გამოჩენა დედოფლისწყაროში, რომელმაც ნაბიჯ-ნაბიჯ, მაგრამ დედოფლისწყაროში შექმნა ის რეალობა, რომ სამოქალაქო სექტორი უფრო გაძლიერდა.. სწორედ ლაგთან ერთად გადავწყვიტეთ თამარ მეფის სკვერის მოწყობა.”

მერების შეთანხმების ვალდებულებების შესრულებისათვის ორი მნიშვნელოვანი ადგილობრივი ინსტიტუციის - მერიისა და ადგილობრივი განვითარების აგუფის (LAG) მჭიდრო თანამშრომლობით მოხდა დედოფლისწყაროში რუსთაველის ქუჩაზე მდებარე ცენტრალური ბაღისა და მიმდებარე თამარ მეფის სკვერის ეკო მეგობრული მიდგომებით რეაბილიტაცია. სწორედ აღნიშნულმა ინსტიტუტებმა განსაზღვრეს თანხის განკარგვის ეფექტიანობა და შეარჩიეს სკვერის განახლების პროექტის დაფინანსება, რომელშიც გათვალისწინებული იყო ენერგოეფექტური კომპონენტები, რაც მოიცავდა მზის პანელების მონტაჟსა და რეკრეაციული სივრცის განათებას. სკვერის განათება ალტერნატიული ენერგიის წყაროებით, მზის პანელებით მოხდა, საინტერესოა ისიც, რომ ამ განათებას აქვს თავისი მრიცხველი, რომელიც გვაწვდის ინფორმაციას იმის შესახებ, თუ რამდენი გაიცა, და რა რაოდენობის ენერგია მიიღო.

ეყრდნობა
გამოცდილებას
დედოფლისწყაროს
მუნიციპალიტეტიდან

02

ენერგეტიკული აუდიტი – ხელმისაწვდომი სვლა ენერგოფენტურობისათვის

ენერგო აუდიტი ენერგეტიკული პროცესების ინსპექტიონების, კვლევისა და ანალიზის პროცესია. მისმა გამოყენებამ, საჭიროებებზე დაყრდნობით, ეტაპობრივად მიაღწია ენერგოფენტური გადაწყვეტების დანერგვას. შედეგად, მოხდა შენობებში ენერგიის მოხმარების, ხარჯებისა და CO2 ემისიის შემცირება და შიდა კომფორტის შენარჩუნება.

“...ენერგო აუდიტმა მოგვცა იმის შესაძლებლობა, რომ სხვადასხვა მიდგომები ყოფილიყო შემუშავებული [ადგილობრივი კონტექსტის გათვალისწინებით]. ეს ისეთი დოკუმენტია, ამის შემდეგ შეგვიძლია ვივარაუდოთ რას ვზოგავთ, რას ვაკეთებთ, რა გვქონდა, რა გვაქვს და რა გვექნება.”

ჩოხატაურის მუნიციპალიტეტში პოლონეთის სოლიდარობის ფონდისა (SFPL) და “ენერგო ეფექტურობის ცენტრი საქართველოს” თანამშრომლობით, 19 საბავშვო ბაღში ენერგოაუდიტი ჩატარდა. საბავშვო ბაღებში მიმდინარე ენერგიის მოხმარებისა და ენერგოფენტურობის პოტენციალის ანალიზის შემდეგ, საპილოტე შენობებში ენერგოფენტური ღონისძიებები გატარდა, რომელიც მოპოვებული მონაცემების საფუძველზე შეირჩა. აუდიტის რეკომენდაციის საფუძველზე, დაბის #1 და ზოტის საბავშვო ბაღებში დამონტაჟდა PV მზის ენერგო სისტემები და კომპონენტები. განხორციელდა საბავშვო ბაღების სახურავების დათბუნების სამუშაოები. ზოტის საბავშვო ბაღისთვის შესყიდული იქნა ენერგოფენტური ღუმელები, ორივე საბავშვო ბაღში - ჯამში 100 LED ნათურა დამონტაჟდა.

ეყრდნობა
გამოცდილებას
ჩოხატაურის
მუნიციპალიტეტიდან

03

მტკიცებულებაზე დაფუძნებული პრაქტიკა

კვლევას, გადაწყვეტების იდენტიფიცირებასა და შემდგომ მათ ტესტირებას ეყრდნობა ქცევითი ექსპერიმენტი ბათუმში, რომელმაც პლასტიკური ნარჩენების მდგრადი შეგროვებისა და დახარისხების ინოვაციური პრეცედენტი შექმნა.

“...მუნიციპალიტეტს არ ჰქონდა მონაცემები იმის შესახებ, თუ რამდენად ეფექტურია პლასტმასის ამოღება მოსახლეობიდან, რადგან პრაქტიკაც შეზღუდული იყო და მონიტორინგის სისტემაც არ იყო დახვეწილი. ამდენად, ჩვენი ამოცანა იყო მტკიცებულებების შეგროვება, რომელიც შემდეგ საფუძვლად დაედებოდა მუნიციპალურ პოლიტიკას. ექსპერიმენტის შედეგი მოსალოდნელზე კარგი იყო, რადგან საფუძვლად ედო მოსახლეობის დირებულებები...”

გაეროს განვითარების პროგრამასა (UNDP) და ქალაქ ბათუმის მერიას შორის გაფორმებული ურთიერთთანამშრომლობის მემორანდუმის ფარგლებში, ეფექტური მუნიციპალური ნარჩენების მართვის სისტემის შესამუშავებლად, განხორციელდა „სწრატი განვითარების ლაბორატორიის“ პროექტი „საყოფაცხოვრებო ნარჩენების წყაროსთან დახარისხების ქცევითი ექსპერიმენტი“, რომლის ფარგლებში, შერჩეულ ტერიტორიებზე განთავსდა პოლიეთილენის სეპარირებისათვის საჭირო ღია ტიპის ურნები. ექსპერიმენტის მიზანს წარმოადგენდა მოსახლეობაში ქცევის ცვლილება და ინტერვენციის ტესტირება. ექსპერიმენტმა გამოავლინა, რომ მოსახლეობა მზადაა ნარჩენების დახარისხებისათვის, თუ მივაწვდით შესაბამის ინფრასტრუქტურასა და ვაწარმოებთ ქცევის ცვლილებაზე მიმართულ საკომუნიკაციო კამპანიას. ეს აღმოჩენა ეწინააღმდეგება ფართოდ გავრცელებულ მოსაზრებებს, რომელთა გამოც ამ მიმართულებით მსხვილი პროექტები არ ხორციელდებოდა.

ეყრდნობა
გამოცდილებას
ბათუმის
მუნიციპალიტეტიდან

საქართველო

26

ხელმომწერი

2 329 424

მაცხოვრებელი

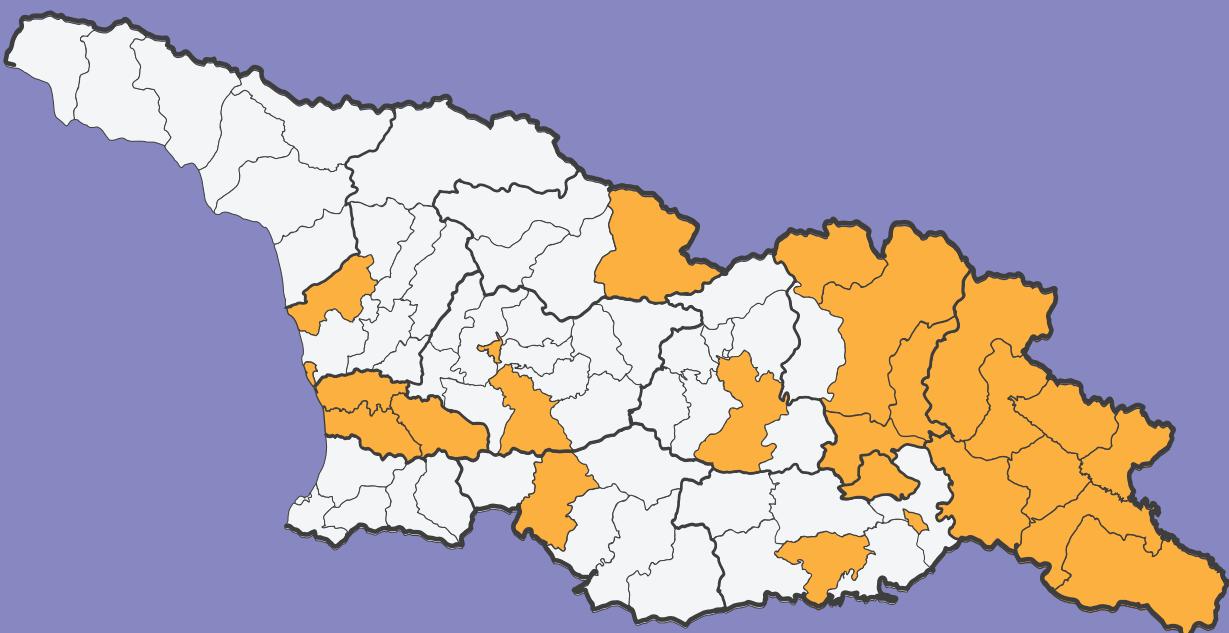
904 840

წლიური ემისიები (ტონა)

3 950 583

წლიური ენერგიის მოხმარება (მგვსთ)

მომზადებულია გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ინიციატივის Climate Promise ფარგლებში, როგორც ეროვნულ დონეზე განსაზღვრული წვლილის (NDC) მხარდაჭერის პროგრამის ნაწილი, NDC თანამშრომლობის ხდებულყობით, გერმანიის, იაპონიის, ევროკავშირის, გაერთიანებული სამეფოს, შვედეთის, ესპანეთის, ბელგიის, ისლანდიის, იტალიის და პორტუგალიის მთავრობების, და გაეროს განვითარების პროგრამის (UNDP) ძირითადი დონორების გულუხვი დაფინანსებით.

CLIMATE
PROMISE

Supported by:

Federal Ministry
for Economic Affairs
and Climate Action

on the basis of a decision
by the German Bundestag

From
the People of Japan

Federal Ministry
for Economic Cooperation
and Development

Sverige

Co-funded by
the European Union

UK Government

Sida

aecid

Belgium

Government of Iceland

Ministry for Foreign Affairs

Ministério da
Transição Ecológica

Cooperativa
Portuguesa

+ UNDP's
Core Donors